

Mądrość Orientu

Nasreddin Hodża

wybrane
anegdoty

Wydawnictwo Dialog(c) Copyright edycja elektroniczna

DIALOG

NASREDDIN HODŹA WYBRANE ANEGDOTY

opracował Janusz Janczewski

Wydawnictwo Dialog(c) Copyright edycja elektroniczna

Wydawnictwo Akademickie

DIALOG

Copyright © Janusz Janczewski 2006

Redakcja i korekta: Jacek Falkowski

Skład, łamanie i projekt okładki: Ewa Majewska

Wydanie elektroniczne, Warszawa 2014

ISBN ePub 978-83-8002-066-5

ISBN mobi 978-83-8002-070-2

Wydawnictwo Akademickie DIALOG

00-112 Warszawa, ul. Bagno 3/218

tel./fax 22 620 87 03

e-mail: redakcja@wydawnictwodialog.pl

www.wydawnictwodialog.pl

Skład wersji elektronicznej:

[Virtualo Sp. z o.o.](#)

VIRTUALO
Digital platform of tomorrow

Wydawnictwo Dialog(c) Copyright edycja elektroniczna

Spis treści

Dedykacja

Uwagi dotyczące pisowni języka tureckiego

Przedmowa

WSTĘP

WYBRANE ANEGDOTY

1. Zapytajcie osła
2. Niech nie zapomni głowy
3. Sąsiadka wacha mój sen
4. Sam się nad tym zastanawiam
5. Jedz szato, jedz
6. Garnek umarł
7. Wyrwany ząb nie boli
8. Siłą zmuszają do jedzenia chałwy
9. Zapłacicie jedno akcze mniej
10. Żona powywraca wszystko do góry nogami
11. Księżyc wrócił na własne miejsce
12. A tobie co do tego
13. W dżibbie byłem ja
14. Woda po rosole z rosołu z zająca
15. Nie chcę deptać łaski Allaha
16. Jutro jest koniec świata, na cóż wam ubrania
17. Sen oszedł, szukam go na ulicy
18. W domu ciemno, szukam zguby na widnej ulicy
19. Od każdego słyszysz coś innego, używaj własnego rozumu

Wydawnictwo Dialog(c) Copyright edycja elektroniczna

20. Drabinę można sprzedawać tam, gdzie się chce
21. Zgoda, dajcie dziewięć akcze
22. Nie pozwoliłeś załatwić mi się po ludzku
23. Na sznurku rozwieszono mąkę
24. Przyjaciele niech widzą, że handluję
25. Każdy powinien trzymać przy sobie to, co ma
26. Dobrze, że nie byłem w kaftanie
27. Zabrałeś ubranie pijakowi, więc jesteś niewinny
28. Jak tak dalej pójdzie, to nic nie zjem
29. Nie przyjąłbym się, dlatego się wykopałem
30. Efendi, zostało pięć akcze
31. Skrzywienie desek jest podobne do dźwięku, jaki wydałeś, ale teraz precz z domu!
32. Dam ci termin, jaki tylko zechcesz
33. Pieniądze czynią mnie niezależnym od chciwych oszustów
34. A tutaj będzie wychodek
35. A ja to kto?
36. Nie mogę zasnąć
37. Niechaj inni jedzą owoce z moich sadzonek
38. Torba szybko się odnalazła
39. Hamal każe mi zapłacić za dziesięć dni noszenia towarów
40. Kazałeś mi zejść na dół
41. Aby każdy dzień był świętem
42. Daruj mi tysiąc złotych monet, ale 999 nie przyjmę
43. Czy my nie przenieśliśmy się do twojego domu?
44. Schowałem się ze wstydu
45. Ty znasz mądrą modlitwę, a ja mam głupią głowę

46. Może znajdzie coś cennego
47. Miałeś być dobry dla matki
48. Między kurami zawsze musi być kogut
49. Przypomniałem sobie moją młodość
50. Może z drzewa zobaczę dokądś drogę
51. Podział orzechów w zależności od posiadanego bogactwa
52. Poprzednio dałem za dziś, dzisiaj daję za poprzednią kąpiel
53. Ci, co wiedzą, niech powiedzą tym, co nie wiedzą.
54. Złodziej ukradł tysiąc akcze, bogaty kupiec podarował tysiąc akcze
55. Byleby nie w środku
56. Dobrze, że wielbłąd nie ma skrzydeł
57. Cudza dusza nie mój schowek
58. Nie znam waszego kalendarza
59. Jaa, wielki jest świat
60. Świat by się przewrócił
61. Jeśli ma młodego sąsiada
62. Stary księżyc, nowe gwiazdy
63. Zabierz dźwięk ukradzionych pieniędzy
64. Można ugryźć się w ucho
65. Do słonia przysłana będzie słonica
66. Uciekałbyś na czterech nogach
67. Jeśli przyśnimy mu się źle, nie mogę tego zmienić
68. Dobrze, że nie przyniosłem buraków zamiast fig
69. Przemoczony Timur
70. Do zapełnienia się raju i piekła
71. Ocenilem tylko ręcznik

72. To ogon mego długouchego
73. Tobie nic by się nie stało
74. Po co mi jej imię
75. Cóż mogła stracić
76. Niebieski wisiorek
77. Kołdrę zabrali, bójkę skończyli
78. Drugiego osła nikt mi nie chce znaleźć
79. Ty troszeczkę potrafisz pływać
80. Żona była chora, ale już jej przeszło
81. Kto zjadł wątrobę, może mieć ochotę i na siekierę
82. Jak Allah zechce, twój mąż
83. Jeśli nie spłoszysz karawany z wyrobami glinianymi, to nic tam nie ma
84. Młoda, piękna, zdrowa, brzemienna w szóstym miesiącu
85. Sto dwudziesty dzień ramadanu
86. Dziewięć miesięcy w pięć dni
87. To był on
88. Jeśli nie masz nic do powiedzenia, to zejdź
89. Kropla potu na ubraniu
90. Jeśli wilk się wyrwie, to ciebie odgrzebie
91. Przepis pozostał u mnie
92. Matka ich umarła i noszą żałobę
93. Papuga umie mówić, indor myśleć
94. Jeślibym nie spadł, to zsiadłbym
95. Znalazły osła, którego pan umarł
96. Osłu wierzysz, a mnie nie
97. Przynieś dżibbę, dostaniesz siodło

Wydawnictwo Dialog(s) Copyright edycja elektroniczna

98. Osioł był bliski odzwyczajenia się od jedzenia
99. Głowa jak u mojego osła, ale na ciele mocno zmieniony
100. Dziękuję, że nie siedziałem na nim
101. Ustalmy cenę, a ogon nie za górami
102. W młodości też nie byłeś inny
103. Dobrze usiadłem, on stoi tyłem
104. Koniec turbanu nie sięga tyłu głowy
105. W Akszehirze i Konii jest tyle samo gwiazd
106. Publiczna sprawa należy do kadiego
107. Marnujecie czas na oglądanie księżyca wielkości brwi
108. U nas jedzą winogrona i idą spać, a u nas chowają winogrona i zamykają drzwi
109. Niedoświadczony słowik tak właśnie śpiewa
110. Gdy żyłem, tędy chodziłem
111. Od tamtego czasu koziołek stał się kozłem
112. Po ciemku skąd mam wiedzieć, która jest prawa strona
113. Wiem, rzepa z marchwią w środku
114. Chcę usłyszeć, dokąd mój głos może dojść
115. Możesz zostać tutaj gościem, jak długo zechcesz
116. Nie ma w tym winy wstrętnego złodzieja?
117. Ty niewdzięczniku, załatwiłeś sprawę i jeszcze sobie żarty stroisz!
118. Zabierz razem z moim butem
119. W tych dniach nikt nie sprzedaje miesiąca
120. Mam w brzuchu pożar
121. Mój grób jest stary
122. Nie znają naszego języka, nie rozumieją i naszego bąka
123. Wszystko było, ale ja nie mogłem być

124. Niech nie popadnie w uniesienie i niech nie oddaje pokłonów

125. Aż taki głupi to nie jestem

126. Gdybyś hamam tutaj zrobił, poznałbyś piękno mojego głosu

127. Gdybym ja go nie udusił, on udusiłby mnie

128. Kartka wewnątrz też nie jest zapisana

129. Mam zapłacić za spodnie, których nie kupiłem

130. Kupiłem u sprzedawcy butów

131. Nie powiedziała, żebym nakarmił obcych

132. Ze śpiewem szuka się cudzego osła

133. Zatkali cię drzewem, bo tryskałeś jak szalone

134. Aby wyschła, wyrócili jej wnętrze na zewnątrz

135. Jeżeli rozdałbym temu i owemu, nie miałby czterdziestu lat

136. W wielkim młynie są wielkie bydłeta

137. Sądzilem, że ty to ja

138. Biedak swą własność musi mieć przed oczami

139. Z łatwością ożywiłeś przepiórki

140. Świat przewróci się do góry nogami, a ja wstanę na nogi

141. Kto zjadł słodki pilaw z szafranem, niech idzie do małżeńskiej sypialni

142. Zasiałeś na połowie mojej głowy bawełnę, na drugiej zasieję len

143. Lewej nogi nie obmyłem

144. Nienasycony towarzystwem kobiet

145. Oto taka jest woda

146. Jedynie Allah wie, czyje wnętrzności się spalą

147. Umarł ojciec mojego syna i noszę po nim żałobę

148. Osioł się nie zgodził

149. Dwa golenia za jedno akcze

150. Nie mogłeś być taki, jak twój syn?

151. Dlaczego stoisz, jedźże

152. Gdyby spadła wielka dynia, zamiast orzecha

153. Ty nie pytaj, ja nie powiem

154. Szczypce wydłużają się na dziesięć arszynów

155. Co je, co pije biedny Hodża

156. Wielki koniec świata

157. Nie niższy od innych i też nie do raj

158. Allah niech nam pomoże

159. Jeśli ty jesteś wielki, to my też jesteśmy mali

160. Na zewnątrz nic się nie stało, ale o wewnątrz nie pytacie

161. Hodża tak strzela

162. Broda na twojej twarzy, ogon z tyłu mojego osła

163. Obróć moją twarz do ciebie i będę na samym końcu

164. Dobrze, że szybko wróciłeś, inaczej nie pozostałby kamień na kamieniu.

165. Twoje granaty się skończyły

166. Będziemy sobie równi

167. Teraz to co innego

168. Po skłamaniu nie ma znaczenia jęczmień, czy pszenica

169. Błąd nie w poświęceniu, ale w garnku z miodem

170. Ze mną jest skłócony

171. Ty odbierz to jedno akcze

172. Dwoje drzwi w domu

173. Gdyby był tłuszc i ryż

174. Dźwięk sazu jutro będzie słycać

175. Palenisko boi się żony

176. Zaszłaby do naszego domu
177. Połowa drogi
178. Czarny kruk cały brudny
179. Sam umarł, sam przyszedł
180. Płaczę teraz, kiedy nie jestem zajęty
181. Płaczę, że jesteś zdrowa
182. Mam dalej iść
183. Anioł wybierze ciebie i mnie zostawi
184. Mnie się nie pokazuj
185. Męża widzi pojedynczo
186. Książka na sen
187. Obora z czasów rzymskich
188. Zielone liście, czarna kura, czerwony dziób

189. Cztery osoby w jednym łóżku

190. Jeśli wie, to dobrze
191. Przewrotna kobieta
192. Chcę się uratować
193. Wół zna swoją winę
194. Posmaruj się lekarstwem
195. Najedzony wilk niech się nie trudzi
196. Wciąż pasiesz się w tym samym miejscu
197. Jadę, gdzie muł chce
198. Niech zobaczą, jak ja cierpię z tym osłem
199. Przechodź, wygrałem. Przechodź
200. Gdzie jest kot?
201. W południe nie znasz drogi

202. Jem kaczą zupę
203. Podobny jesteś teraz do ptaka
204. Ten, co dał pieniądze, zagra na fujarce
205. Ty też masz rację
206. Odsłoń głowę, żono
207. Zajmę się baklawą
208. Dokładnie dwa arszyny
209. Obcy uczony
210. Czy głowę miał ze sobą?
211. Warczenie i chrapanie
212. Osioł stał się kadim
213. Ukarany lis
214. Nie mam szóstego palca
215. Posłuchał ojca
216. Ani jadła, ani pieca
217. Podział obowiązków
218. Nic
219. Weź – daj
220. Bójka ślepców
221. Boski dług, ludzki dług
222. List po persku
223. Modły pogrzebowe
224. Otworzyłem usta
225. Ja też chcę sobie poumierać
226. Widzą światło i wyskakują na zewnątrz
227. Leczenie

Wydawnictwo Dialog(c) Copyright edycja elektroniczna

228. Padyszach i chłop

229. Przed stłuczeniem dzbana

230. Jatagan do wydrapania błędów w książce

231. Jesteśmy twarzą w twarz

Słownik terminów i imion tureckich użytych w anegdotach

2. UWAGI O FENOMENIE NASREDDINA HODŻY

3. ROZWÓJ KRÓTKICH FORM SATYRYCZNYCH NA BLISKIM WSCHODZIE

4. HISTORYCZNE BADANIA NAD POCHODZENIEM HODŻY NASREDDINA

4.1 Badania uczonych tureckich. Od manuskryptu do festiwalu nasreddinowskiego

Dowody na istnienie Nasreddina

Inne fakty i przypuszczenia

4.2. Badania przeprowadzone przez naukowców europejskich. Analiza historyczna wątków anegdotycznych

Niektóre wersje pochodzenia Hodży

Džuha a Hodża

4.3. Badania prowadzone w Rosji, byłym ZSRR i państwach Azji Centralnej. Nowe zbiory anegdot

Wielopostaciowość Hodży

5. WYBRANE ANEGDOTY. KIM JEST HODŻA - OSOBISTOŚĆ W ANEGDOCIE

6. BIBLIOGRAFIA DOTYCZĄCA HODŻY NASREDDINA

6.1. Publikacje tureckie

6.2. Publikacje zagraniczne

6.3 Spis rękopisów

W serii

[Przypisy](#)

[O wydawnictwie](#)

Wszystkie rozdziały dostępne w pełnej wersji książki.

Wydawnictwo Dialog(c) Copyright edycja elektroniczna

*Książkę tę poświęcam
mojej Żonie – Barbarze*

Wydawnictwo Dialog(c) Copyright edycja elektroniczna

Uwagi dotyczące pisowni języka tureckiego

W niniejszej publikacji imiona, nazwiska i nazwy miejscowości tureckich podane są w ich wersji oryginalnej. Dla osób niezaznajomionych z pisownią współczesnego języka tureckiego pomocnym w czytaniu będzie poniższe zestawienie podstawowych prawideł fonetycznych. I tak tureckie „c” czytamy jak polskie „dź”, „ç” jak „cz”, „ş” jak „sz”, „j” jak „ż”, „y” jak „j”.

Z uwagi na popularność w literaturze Nasreddina Hodży na zasadzie wyjątku stosujemy w tej publikacji spolszczony zapis imienia głównego bohatera.

Wydawnictwo Dialog(c) Copyright edycja elektroniczna

Przedmowa

Nasreddin Hodża jest nieśmiertelnym mistrzem humoru, który od ośmiuset lat rozśmiesza ludzi, pobudzając ich do refleksji. Jego opowieści zostały przetłumaczone na różne języki i wydane w wielu krajach, począwszy od Ameryki aż po Japonię. Czym wytłumaczyć fakt, że te opowiastki bawią i uczą już od ośmiu stuleci? Przede wszystkim chyba tym, że we wszystkich anegdotach receptą na życie jest przede wszystkim optymizm i radość z małych rzeczy. Ludzie z reguły krytykują innych, a Nasreddina Hodża śmieje się z siebie samego.

Hodża pewnego dnia nie mógł dosiąść osła. Powiedział do siebie: „Pewnie się zestarzałem...”.

Potem rozejrzał się i kiedy zobaczył, że nikogo nie ma, powiedział do siebie z niezadowoleniem: „No, kochany, nawet w młodości nie byłeś zbyt wygimnastykowany...”

Opowiastki Nasreddina Hodży wyrastają z prawdziwego życia. Kiedy patrzymy na występujące w nich miejsca, takie jak dom, dzielnica, wieś, miasteczko, czy też na samego Hodżę, jego żonę, sąsiadów i osiołka, łatwo możemy w nich dostrzec nasze otoczenie i nas samych.

Pewnego razu Hodża przyznał racje obu stronom, które przyszły do niego ze swoim sporem. Gdy usłyszała to jego żona, zapytała z wyrzutem: „Czy aby tak można? Jak mogłeś przyznać racje obu stronom?”. Hodża na to odparł: „Ty też masz rację, moja droga, takie podejście pomoże też nam samym.”

Na tym przykładzie widać, że ludzie opowiadają zdarzenia w taki sposób, aby im przyznać rację. Hodża udziela lekcji tolerancji i prawa, aby wskazać na to, jak trudno jest być obiektywnym.

W innej przypowieści Hodża uczy, jak odnaleźć się w każdej sytuacji. Pewnego razu Hodża, wchodząc na drzewo, schował buty do kieszeni i powiedział: „Może z drzewa jest jakaś inna droga?” W dzisiejszych trudnych czasach podstawowymi warunkami sukcesu są kalkulacja i doświadczenie. W ten sposób Hodża nadal pokazuje nam drogę.

Składam podziękowania wszystkim, którzy przyczyniają się do lepszego poznania naszej kultury. Szczególnie dziękuję panu Januszowi Janczewskiemu, który dołożył wszelkich starań, aby nauki Nasreddina Hodży ukazały się w polskim opracowaniu.

Sait Büyükbayrak
Prezes Fundacji
Kultury i Sztuki

Turecka literatura humorystyczna a Nasreddin Hodża

dr Öztürk Emiroğlu*

Humorystyczna anegdota poprzez zabawę zmusza do myślenia. Jej istotne cechy to inteligentna treść i zaskakująca puenta. Kiedy mowa o tureckiej literaturze humorystycznej, pierwszym imieniem, które przychodzi na myśl, jest Nasreddin Hodża. Żarty, w których się pojawia, odzwierciedlają tureckie spojrzenie na życie, ludzi i na świat. Większość narodów ma jednego lub kilku najpopularniejszych bohaterów żartów. Turcy od XIII wieku opowiadają zabawne historyjki o Nasreddinie Hodży, a od XVI wieku występuje on w pisanych źródłach osmańskich. Jest zresztą znany nie tylko wśród Turków – stał się również bohaterem wierszy, powieści, sztuk teatralnych i filmów w wielu krajach świata¹. Dlatego też UNESCO ogłosiło rok 1996 rokiem Nasreddina Hodży. Wówczas przeprowadzono szersze badania na temat całej tureckiej literatury humorystycznej, a ich wyniki zostały opublikowane w wielu językach.

Znamy dwa rodzaje historyjek z życia bawiącego Turków filozofa Nasreddina Hodży: prawdziwe i legendarne, przy czym ilość opowieści legendarnych przekroczyła ilość prawdziwych. Przede wszystkim dlatego, że niewiele wiadomo na temat życia Nasreddina Hodży, a popularność żartów z nim związanych stała się przyczyną wymyślania nowych fikcyjnych historyjek.

Z dostępnych źródeł możemy się dowiedzieć, że Nasreddin Hodża urodził się w 1208 roku w środkowej Anatolii, koło miasta Eskişehir, we wsi Hortu w powiecie Sivrihisar, znajdującym się wówczas na granicy państwa Seldżuków i cesarstwa bizantyjskiego. Współcześnie wieś ta nosi nazwę Nasrettin Hoca, a należący do filozofa dom został odrestaurowany i przekształcony w muzeum². Ojcem Nasreddina był Abdullah Efendi, wiejski imam, a matką Sıdika Hanım. Nasreddin Hodża kształcił się w Sivrihisar, a po śmierci ojca wrócił do wsi Hortu. Przez jakiś czas był imamem, następnie przekazał tę funkcję Mehmetowi Hodży i w roku 1273 wyjechał do Akşehir koło Konyi. Przyczyną zmiany miejsca zamieszkania było to, że Akşehir, który znajdował się pomiędzy Konyą a Afyonem, był w tamtym okresie ważnym ośrodkiem kulturalnym. Nasreddin Hodża pomimo zaawansowanego wieku pobierał nauki u Mahmuta Hayraniego i Ibrahima Sultana, a następnie był nauczycielem w medresie oraz sędzią. Zmarł w Akşehir w roku 1284³. Wielka kłódka na bramie otwartego z czterech stron grobowca, w którym spoczywa w Akşehir, symbolizuje jego wyrafinowane poczucie humoru. Ponieważ jego pierwszą profesją była praca imama, zaczęto go nazywać Hodżą. Tytuł ten przysługiwał mu również z tego powodu, że był nauczycielem w medresie, a ponadto uczył ludzi, bawiąc ich.

Historie z życia Nasreddina Hodży, począwszy od XIII wieku, rozpowszechniły się na obszarze od Chin po Węgry. Każdy z narodów uważał słynnego Nasreddina Hodżę za swojego ziomka, gdyż jego międzynarodowa sława była powodem do dumy. Dlatego też Ujgurzy, Uzbegy, Kazachowie, Turkmeni, Azerowie oraz Turcy anatolijscy i bałkańscy, aby udowodnić, że jest on właśnie ich rodakiem, budują mu pomniki i tworzą nowe historie z jego udziałem. Turcy ujgurscy w Chinach (Turkiestan Wschodni) twierdzą, że Nasreddin Hodża jest Ujgurem. Chińczycy, którzy również często opowiadają historie o nim, wspierają ten pogląd. Obecność Nasreddina Hodży w utworach chińskich poetów i pisarzy, w malarstwie, w karykaturach, w filmach i sztukach teatralnych, na kasetach, płytach i w prasie jest tego dowodem⁴. Uzbegy, podobnie jak Ujgurzy, uważają Nasreddina Hodżę za swojego mistrza humoru. Również w Uzbekistanie historie o nim wciąż są opowiadane. Uzbegy włączyli nawet Nasreddina Hodżę do literatury rosyjskiej. W Bucharze natomiast postawili mu wielki pomnik. Kazachowie, Kirgizi i Azerowie, uważając Nasreddina Hodżę za swojego rodaka, również do dziś opowiadają o nim historie⁵.

Różne tureckie i nietureckie społeczeństwa nazywają Nasreddina Hodżę następująco:

Azerowie: Molla Nasreddin

Bośniacy: Nasruddin Hodża

Bułgarzy: Nasraddin

Gagauzi: Nastradin

Czeczeni: Nasaret

Irańczycy: Hace Nasreddin

Kazachowie: Koca Nasir

Kirgizi: Apendi

Uzbegy: Nasriddin Afandi

Tadżykowie: Efendi

Tatarzy: Nsreddin Oca

Turkmeni: Nasreddin Ependi

Ujgurzy: Nasirdin Ependi

Grecy: Anastraddin.

W wielu krajach znani są bohaterowie humorystyczni podobni do Nasreddina Hodży:

Niemcy: baron Münchhausen, Schilda

kraje arabskie: Cuha lub Cahiz

Bułgaria: Hitar Peter

Francja: Marios

Anglia : Joe Muller, George

Hiszpania: Pepe Theum

Izrael: Herrasch Ostropoler

Szkocja: Macintosh

Włochy: Bertoldo, Arlotto, Gonella

Japonia: İkkıy Banashi

Macedonia: İter Peyo

Pakistan: Szejch Cilli, Molla Do-Piyazr

Rumunia: Pacela

Grecja: Demokryt, Diogenes.

Żadne z tych imion nie jest tak znane i popularne jak Nasreddin Hodża, ponieważ bohaterowie ci zyskali sławę tylko we własnych społeczeństwach. Nasreddin Hodża, przenikając do świadomości wielu narodów, stał się postacią międzynarodową. Dlatego też jest on symbolem należącym nie tylko do Turków, symbolem wspólnego poczucia humoru ludzi na całym świecie.

Czynnikami, które odegrały decydującą rolę w zdobyciu międzynarodowej sławy przez Nasreddina Hodżę, są humor, żart i przyjęta w nich metoda opisu świata. Historie z jego udziałem zawierają propozycje, jak wyjść z sytuacji, w których każdy może się znaleźć w codziennym życiu. Ponadto, jako dzieło inteligentnego i logicznego umysłu, łatwo zapadają w pamięć i choć rozśmieszają, zawierają także głębokie treści, a pod względem estetycznym są bez zarzutu. Naturalność tych historii, ich bohaterowie – żona Nasreddina Hodży, jego dzieci i sąsiedzi – występowanie w nich zwierząt, takich jak osiołek, kot czy pies, uczyniły jego imię nieśmiertelnym. Historie te dotyczą dzieci, młodzieży i dorosłych, czyli wszystkich, niezależnie od wieku, dlatego też Nasreddin Hodża jest wciąż mistrzem humoru, ubarwiającym nasze życie.

Składam wyrazy uznania Panu Januszowi Janczewskiemu, który opracował po polsku opowieści o Nasreddinie Hodży i Panu Saitowi Büyükbayrakowi, który przyczynił się do ich wydania.

WYBRANE ANEGDOTY

1. Zapytajcie osła

Pewnego słonecznego dnia Hodża jechał na swym osle. Nagle osioł przestraszył się węża leżącego na ścieżce i zaczął jak szalony galopować. Przechodzący wieśniacy, widząc, że Hodża nie panuje nad osłem, zaniepokojeni wołają:

– Hodžo! Dokąd tak pędzisz na osle?

Hodża ledwie zdążył odkrzyknąć:

– Mnie nie pytajcie, zapytajcie osła!

2. Niech nie zapomni głowy

Hodża odwiedza dom pewnego zamożnego mieszczanina i prosi o ofiarę pieniężną na fundusz dobroczynny. Służący, który powitał go w drzwiach, zapewnił, że pana nie ma w domu. W tym momencie Hodża zauważył głowę właściciela wychylającą się zza zasłony w oknie na piętrze domu. Zwracając się do służącego, Hodża prosi:

– Przekaż swemu panu moje wyrazy szacunku i powiedz, że złożyłem mu wizytę. Aha, i poproś go, aby następnym razem, gdy wyjdzie z domu, nie zapomniał zabrać ze sobą głowy!

3. Sąsiadka wacha mój sen

Pewnego popołudnia Hodża zdrzemnął się. We śnie widział żonę częstującą go jego ulubioną zupą. Nagle obudziło go głośne pukanie do drzwi. W progu stała córka sąsiadki i grzecznie poprosiła:

– Moja mama jest chora. Prosimy cię, abyś poczęstował nas dzisiaj ugotowaną zupą.

Hodża sam do siebie:

– Na Allaha! Co za węż ma sąsiadka. Ona może nawet wywachać mój sen!

4. Sam się nad tym zastanawiam

Zakradłszy się rankiem do ogrodu sąsiada, Hodża zaczął zbierać rozmaite warzywa i wkładać je do swojej torby. Nagle zjawił się sąsiad i rozzłoszczony tym, co ujrzał, wykrzyknął:

– Co ty tu robisz?

Hodża zaskoczony:

- Wczoraj wieczorem wiał silny wiatr i wrzucił mnie do twojego ogrodu.
- No, a kto wyrwał tyle warzyw? – zapytał ogrodnik i pokazał na torbę.
- Wiatr rzucał mną na wszystkie strony. Chciałem się zatrzymać i chwyciłem się czego popadło – wyjaśnił cichym głosem Hodża.
- Dobrze, ale kto włożył warzywa do twojej torby? – nalegał dalej sąsiad.
- Właśnie, sam się nad tym teraz zastanawiam! – szybko odpowiedział Hodża.

5. Jedz szato, jedz

Pewnego razu zjawił się Hodża na proszonym obiedzie w znoszonej szacie. Zaproszeni goście udają, że go nie widzą. Wrócił więc Hodża do domu i przebrał się w najnowszą dżibbę. Gdy ponownie przybył na przyjęcie, już w drzwiach służba witała go z wielkim szacunkiem. Gospodarz posadził go na honorowym miejscu i zaczął częstować najlepszymi potrawami. Hodża podciągnął połę szaty, zamoczył ją w jednej z podanych mu potraw i mówi:

- Jedz ze smakiem dżibbo, jedz!
- Na Allaha, Hodzo, co ma znaczyć twoje zachowanie? – pyta gospodarz.
- Jeśli honory należą się dżibbie, to niechaj dżibba się nasyci! – odpowiedział Hodża.

Wydawnictwo Dialog(c) Copyright edycja elektroniczna

6. Garnek umarł

Hodża udał się do sąsiada, aby pożyczyć od niego garnek do ugotowania obiadu. Po kilku dniach zwrócił pożyczony garnek z małym garnuszkiem w środku. Zdziwionemu sąsiadowi wyjaśnił:

- Duży garnek urodził mały garnek !

Sąsiad uradowany zabrał do domu oba garnki. W jakiś czas później Hodża ponownie pożyczył duży garnek od sąsiada. Przez długi czas właściciel garnka cierpliwie czeka na jego zwrot. A nie mogąc się doczekać, idzie do Hodży i mówi:

- Chcę cię prosić o zwrot mojego garnka!
- Mam dla ciebie złą wiadomość, twój garnek umarł nagle! – powiedział ze smutną twarzą Hodża.

- Czy to jest możliwe, żeby garnek umarł? – zapytał zaskoczony sąsiad.

– Jeżeli uwierzyłeś, że twój garnek urodził mały garnek, to dlaczego nie możesz uwierzyć, że umarł...

- odparł chytrze Hodża.

7. Wyrwany ząb nie boli

Posłano po doktora, ponieważ zabolalo Hodzę oko. Doktor przyszedł i zapisał

lekarstwa. Hodża zatrzymuje doktora i mówi:

– Kiedyś bolał mnie ząb. Wyrwano mi go i już więcej nie boli...

8. Siłą zmuszają do jedzenia chałwy

Będąc w mieście Konii, Hodża wszedł do sklepu cukiernika. Pozdrowił sprzedawcę i nie płacąc, zaczął z apetytem jeść chałwę, która wystawiona była na ladzie. Rozgniewany cukiernik wykrzyknął:

– Jakim prawem śmiesz jeść moją chałwę bez zapłaty!

I zaczął okładać Hodżę pięściami. Hodża, osłaniając się przed razami, woła:

– Ach, jacyż wspaniali są ci mieszkańcy Konii. Siłą zmuszają do jedzenia chałwy.

9. Zapłacicie jedno akcze mniej

Do siedzącego nad brzegiem rzeki Hodży zbliżyła się gromada ślepców, którzy zamierzali przeprowić się na drugą stronę. Ślepcy umówili się z Hodżą, że za przeniesienie każdego z nich na drugi brzeg zapłacą jedno akcze. Przeprowadzając się z kolejnym z nich, Hodża wpadł do rzeki. Wartki nurt pochwylił biedaka i uniósł. Słyszając, co się stało, pozostali ślepcy podnieśli lament. Hodża, aby ich uciszyć, odezwał się w te słowa:

– No i co się stało, dlaczego krzyczycie? Zapłacicie jedno akcze mniej i będzie zgodnie z umową!

10. Żona powywraca wszystko do góry nogami

Hodża kazał cieśli wybudować dla siebie nowy dom. Powiedział mu, żeby belki przeznaczone na sufit położył na podłodze, a deski przeznaczone na podłogę położył na suficie. Zdziwiony poleceniem Hodży cieśla pyta:

– Dlaczego chcesz wszystko w domu ułożyć odwrotnie?

– Kiedy dom będzie skończony – mówi Hodża – planuję znaleźć sobie żonę. A kiedy nowa żona wejdzie do domu, to i tak powywraca wszystko do góry nogami!

11. Księżyc wrócił na własne miejsce

Późnym wieczorem, przy świetle księżyca, Hodża wyciąga ze studni wiadro z wodą. Raptem zauważył na dnie studni odbicie księżyca. Sądząc, że księżyc wpadł do studni, postanowił przywrócić go na właściwe miejsce. W tym celu przywiązał hak do sznura i spuścił do wody, chcąc wyłowić księżyc. Przypadkowo hak zaczepił się o kamienie.

Hodża silnie pociągnął za sznur, który się urwał, a on sam przewrócił się obok studni na plecy. Leżąc na wznak, ujrzał księżyc na niebie.

– O Wszchemocny! Dzięki Ci za pomoc! Sam się namęczyłem – mówi do siebie Hodża
– ale księżyc udało się przywrócić na jego własne miejsce.

12. A tobie co do tego

Gadująca sąsiad, zwraca się do Hodży:

- Widziałem, że niesiono faszerowaną indyczkę...
- Co mnie do tego – odparł Hodża.
- Może do ciebie ją niesiono... – podtrzymuje temat sąsiad.
- A tobie co do tego! – oburzył się na sąsiada Hodża.

13. W dżibbie byłem ja

Pewnego razu Hodża spadł w swoim domu ze schodów. Następnego dnia wścibski sąsiad pyta Hodżę:

– Ach, Hodzo! Niepokoilem się o ciebie. Taki straszny hałas doszedł do moich uszu z twojego domu. Czy mogę wiedzieć, co się stało?

Wydawnictwo Dialog(c) Copyright edycja elektroniczna

*- Uniwersytet Warszawski, Instytut Orientalistyczny, Zakład Turkologii i Ludów Azji Środkowej

- ¹ Sztuki teatralne: Jiři Mahen, Nasreddin, Czechosłowacja 1927, Halide Edip Adivar, *Make ve Ruh*, Stambuł 1945, Yusuf Kainar, Nasreddin Merhum, Czechosłowacja 1959. Powieści: Pierre Mille, *Nasreddin et son épouse*, Paris 1918, Zaman Karayev, *Elince Kalesi*, Azerbejdżan, 1926. Szersze informacje na ten temat patrz: Öztürk Emiroğlu, *Edebiyat Bilimi Açısından Nasreddin Hoca Fıkraları* (Historyjki o Nasreddinie Hodży z punktu widzenia literaturoznawstwa), *Nasreddin Hoca Panel Bildirileri* (Referaty wygłoszone podczas panelu na temat Nasreddina Hodży), Bolu 1996, s. 1-15.
- ² Droga szybkiego ruchu łącząca Ankarę z Bursą przebiega przez Sivrihisar. Przy wjeździe do powiatu znajduje się pomnik siedzącego na osiołku Nasreddina Hodży, który trzymaną w ręku długą szpicrutą wskazuje napis: „Tu jest środek świata”, a doty-czy to Sivrihisar. Pomnik ten ma przypominać, że Nasreddin Hodża pochodzi właśnie stąd.
- ³ Nasreddin Hodża żył w okresie rządów takich władców seldżuckich, jak: Alaeddin Keykobad I (1220-1237), Keyhusrev II (1237-1246) i Alaeddin Keyhusrev III (1246-1262), kiedy Mongołowie podbijali Anatolię (1277-1292). Patrz: Alpay Kabacalı, *Çeşitli Yönleriyle Nasreddin Hoca, Tarihi Kişliği, Fıkraları, İstanbul 1991*.
- ⁴ Historyjki o Nasreddinie Hodży były publikowane w różnych językach od Japonii po Amerykę i stały się tematem prac magisterskich i doktorskich. Więcej informacji patrz : İ. Ünver Nasrattinoğlu, *Dünya Vatandaşı Nasreddin Hoca*, „Sesler” nr 310-311, Kasım-Aralık 1996, s. 91-94.
- ⁵ Na ten temat patrz: Gülzura Cumakunan, *Orta Asya'da Nasreddin Hoca*, „Sesler” nr 310-311, Kasım-Aralık 1996, s. 83-84

Wydawnictwo Dialog(c) Copyright edycja elektroniczna

Wydawnictwo Akademickie DIALOG

specjalizuje się w publikacji książek dotyczących języków,
zwyczajów, wierzeń, kultur, religii, dziejów
i współczesności świata Orientu.

Naszymi autorami są znani orientaliści polscy
i zagraniczni, wybitni znawcy tematyki Wschodu.

Wydajemy także przekłady bogatej
i niezwyklej literatury pięknej krajów Orientu.

Redakcja: 00-112 Warszawa, ul. Bagno 3/219

tel.: (0 22) 620 32 11, (0 22) 654 01 49

e-mail: redakcja@wydawnictwodialog.pl

Biuro handlowe: 00-112 Warszawa, ul. Bagno 3/218

tel./faks: (0 22) 620 87 03

e-mail: biurohandlowe@wydawnictwodialog.pl

<http://www.wydawnictwodialog.pl>

Wydawnictwo Dialog(c) Copyright edycja elektroniczna

Serie Wydawnictwa Akademickiego DIALOG:

- Języki orientalne
- Języki Azji i Afryki
- Literatury orientalne
- Skarby Orientu
- Teatr Orientu
- Życie po japońsku
- Sztuka Orientu
- Dzieje Orientu
- Podróże – Kraje – Ludzie
- Mądrość Orientu
- Współczesna Afryka i Azja
- Vicus. Studia Agraria
- Orientalia Polona
- Literatura okresu transformacji
- Literatura frankofońska
- Być kobietą
- Temat dnia
- Życie codzienne w...

Prowadzimy sprzedaż wysyłkową